PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS

(ceturtā palāta)

2005. gada 16. martā *

Lieta T-283/02

EnBW Kernkraft GmbH, iepriekš — *Gemeinschaftskernkraftwerk Neckar GmbH*, Nekarvestheima [*Neckarwestheim*] (Vācija), ko pārstāv S. Cikgrāfs [*S. Zickgraf*], advokāts,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv S. Frīza [*S. Fries*] un F. Hofmeisters [*F. Hoffmeister*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja,

par prasību atlīdzināt zaudējumus saskaņā ar EKL 288. pantu, kas celta, lai atlīdzinātu kaitējumu, ko cietusi prasītāja sakarā ar to, ka Komisija nav samaksājusi darba atlīdzību par pakalpojumiem, ko prasītāja sniegusi *TACIS* programmas ietvaros saistībā ar atomelektrostaciju Zaporožjē (Ukrainā).

* Tiesvedības valoda — vācu.

EIROPAS KOPIENU PIRMĀS INSTANCES TIESA
(ceturtā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs I. Legāls [*H. Legal*], tiesneši V. Tīli [*V. Tiili*] un V. Vadapals [*V. Vadapalas*],

sekretāre D. Kristensena [*D. Christensen*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 22. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Atbilstošās tiesību normas un prāvas fakti

1 Tehniskās palīdzības programma Neatkarīgo Valstu Savienībai [*Programme for technical assistance to the Commonwealth of Independent States* (*TACIS*)], kas ieviesta uz laiku no 1996. gada 1. janvāra līdz 1999. gada 31. decembrim ar Padomes 1996. gada 25. jūnija Regulu (*Euratom*, EK) Nr. 1279/96 par palīdzības sniegšanu reformām ekonomikā un ekonomikas atjaunošanā jaunajās neatkarīgajās valstīs un Mongolijā (OV L 165, 1. lpp.), tai skaitā paredz sniegt palīdzību kodoldrošības ietvaros.

2 Vispārējie nosacījumi *PHARE/TACIS* fondu finansētiem pakalpojumu līgumiem (*General Conditions for Service Contracts financed from PHARE/TACIS Funds*), kas bija spēkā šajā lietā esošo faktu norises laikā, paredz noteikumus, kas piemērojami *TACIS* līgumiem (turpmāk tekstā — "*TACIS* vispārējie nosacījumi").

3 *EnBW Kernkraft GmbH*, kas iepriekš bija *Gemeinschaftskernkraftwerk Neckar GmbH* (turpmāk tekstā — "prasītāja" vai "*GKN*"), sākot ar 1994. gadu, *TACIS* programmas ietvaros noslēdza ar Komisiju līgumu par palīdzības sniegšanu uz vietas Zaporožjes atomelektrostacijā Ukrainā.

4 Pirmais pakalpojumu līgums tika noslēgts 1994. gada septembrī uz divpadsmit mēnešiem ar budžetu EUR 552 656 apmērā. Līgums paredzēja īstenot dažādus projektus, kuru mērķis bija nodrošināt iekārtu drošību. Projekta vadītājs bija Hoenšs [*Hoensch*], kas bija prasītājas nodarbināts inženieris un kas būtībā bija atbildīgs par dažādu projektu vadību un par to līgumdarbinieku koordināciju, kuri strādāja pie šo projektu īstenošanas.

5 Otrais pakalpojumu līgums tika noslēgts 1995. gada septembrī uz piecpadsmit mēnešiem ar budžetu EUR 1 299 090 apmērā. Šo līgumu, papildinot to pirmo reizi, pagarināja uz septiņiem mēnešiem ar papildu budžetu EUR 990 910 apmērā, pēc tam, papildinot to otrreiz, to pagarināja uz astoņiem mēnešiem. Tādējādi otrais līgums beidzās 1998. gada martā.

6 1997. gada 10. aprīlī Revīzijas palāta pieņēma Īpašo ziņojumu Nr. 6/97 par Ukrainai piešķirtajām *TACIS* subsīdijām, kam bija pievienotas Komisijas atbildes (OV 1997, C 171, 1. lpp.). Šis ziņojums tai skaitā kritizēja to, ka līgumi tika noslēgti ar atpakaļejošu datumu.

7 Trešais pakalpojumu līgums (turpmāk tekstā — "trešais līgums") par palīdzības sniegšanu uz vietas 1996. gadā tika noslēgts 1997. gada 17. jūlijā, sākotnēji uz deviņpadsmit mēnešiem, kas tādējādi beidzās 1999. gada 17. februārī, un ar budžetu EUR 800 000 apmērā. Saskaņā ar tā 10. pantu visas domstarpības, kas saistītas ar līgumu vai izriet no tā, ir iesniedzamas izskatīšanai Briseles tiesās.

8 1997. gada 30. decembra vēstulē, kas adresēta Litkemeijeram [*Lütkemeyer*] no Komisijas Ārējo attiecību ģenerāldirektorāta (ĢD "Ārējās attiecības: Eiropas un jaunās neatkarīgās valstis, ārpolitika un kopējā drošība, ārējais dienests"), Komisijas delegācijas Kijevā (Ukrainā) pārstāvji rakstīja:

"Projekta [..] vadītājs Hoenšs ir iesaistījies projektā bez iepriekšējas Komisijas piekrišanas un maldinājis Ukrainas pusi. Būsim pateicīgi, ja šajā sakarā sniegsit Hoenšam stingrus norādījumus."

9 1998. gada 15. aprīlī Justens [*Jousten*], kas ir šī ĢD direktorāta "Attiecības ar jaunajām neatkarīgajām valstīm un Mongoliju" nodaļas "Kodoldrošība un intervences koordinēšana "enerģētikas" sektorā" vadītājs, nosūtīja prasītājai vēstuli, aicinot to sagatavot līguma piedāvājumu par palīdzības sniegšanu uz vietas 1997. gadā (turpmāk tekstā — "ceturtais līgums").

10 1998. gada 20. maijā prasītāja nosūtīja Justenam savu ceturtā līguma piedāvājumu. 1998. gada 16. jūlijā prasītāja nosūtīja Justenam sīki izstrādātu attiecīgā līguma piedāvājumu. 1998. gada 29. jūlijā prasītāja Komisijai darīja zināmu savu bankas kontu. 1998. gada 26. augustā prasītāja Justenam nosūtīja sava piedāvājuma grozīto versiju, norādot, ka grozījumi attiecas uz 6. pielikumu. 1998. gada 23. septembrī prasītāja, atsaucoties uz 1998. gada 10. septembrī notikušo sēdi, viņam nosūtīja jaunu piedāvājumu.

11 1998. gada augustā puses pieņēma pirmo papildinājumu trešajam līgumam (turpmāk tekstā — "pirmais papildinājums"), ar ko grozīja trešā līguma 2. un 4. pantu, kā arī A, B, C un D pielikumu, pagarinot sākotnēji noslēgto līgumu uz septiņpadsmit mēnešiem un tādējādi nosakot, ka tas beigsies 2000. gada 17. jūlijā.

12 Ar 1998. gada 2. oktobra vēstuli, kas nosūtīta Justenam, Kijevas delegācijas vadītāja pienākumu izpildītājs Giuglaris [*Giuglaris*] norādīja, ka viņš "vēl[as] atgādināt savu ieprieks izteikto piedāvājumu, kas paredz iespēju nomainīt Hoenšu projekta vadītāja amatā".

13 1998. gada 9. oktobrī prasītāja nosūtīja Justenam vēstuli par sarunu stāvokli, secinot, ka tā "cer[ēja], ka pakalpojumu līgums tuvākajā laikā stāsies spēkā".

14 Justens atbildēja prasītājai ar 1998. gada 20. oktobra vēstuli, izklāstot galvenās problēmas, kas saistītas ar prasītājas piedāvājumiem. Viņš arī prasītājai piedāvāja noslēgt līgumu, kas neiekļauj darbu veikšanu, par kuriem vēl nebija panākta vienošanās. Vēstulē viņš norādīja:

"Ja pēc [minētās tehniskās informācijas] saņemšanas *GKN* nevēlas iesniegt piedāvājumu šī uzdevuma veikšanai, mēs piedāvājam noslēgt līgumu par pārējo darbu veikšanu (ieviešot 1997. gada programmu), lai nepieļautu vēl lielākus kavējumus."

15 Pēc šīs vēstules saņemšanas minētās nodaļas vadītāja vietnieks O'Rurks [*O'Rourke*] ar 1998. gada 23. oktobra vēstuli lūdza prasītājai iesniegt viņam ceturtā līguma grozīto versiju.

16 1998. gada 12. novembrī Revīzijas palāta pieņēma Īpašo ziņojumu Nr. 25/98 par Eiropas Savienības uzsāktajām darbībām kodoldrošības jomā Centrālajā un Austrumeiropā (CAE) un jaunajās neatkarīgajās valstīs (JNV) par laikposmu no 1990. līdz 1997. gadam, kam bija pievienotas Komisijas atbildes (OV 1999, C 35, 1. lpp.). Šis ziņojums tai skaitā kritizēja cilvēku resursu nepietiekamību, kas ļautu atbilstoši sekot līdzi programmu izpildei.

17 1998. gada 20. novembrī Kijevas uzraudzības grupa sagatavoja ziņojumu par palīdzības sniegšanu uz vietas saistībā ar trešo līgumu.

18 Ar 1998. gada 23. novembra vēstuli, kas adresēta Zaisam [*Zaiss*], kurš ir prasītājas projekta vadītāja vietnieks, un kas atsaucas uz viņa 1998. gada 2. un 4. novembra vēstuli, Justens komentēja apsūdzības, kas šajās vēstulēs ietvertas pret O'Rurku, secinot:

"Mūsu sadarbība varēs turpināties tikai tad, ja tiks atjaunotas normālas darījumu attiecības."

19 Ar 1998. gada 26. novembra vēstuli, kas arī bija adresēta Zaisam, Kopienas atbalsta sniegšanas trešām valstīm vadības kopējā dienesta direktorāta "Eiropas projekti (Centrāleiropas, Austrumeiropas valstīs, jaunajās neatkarīgajās valstīs un Rietumbalkānu valstīs) — Ārpolitika un kopējā drošība" Kodoldrošības nodaļas vadītājs Dusē [*Doucet*], atsaucoties uz 1998. gada 8. jūlija ziņojumu par līguma virzības stāvokli, konstatēja, ka šajā ziņojumā ietvertie komentāri bija personiski vērtējumi, kas nebija savienojami ar Hoenšam piešķirto projekta vadītāja amatu. Viņš turpināja, norādot, ka "Komisija gaid[ī]ja, lai prasītāja pieņem pasākumus saistībā ar projekta vadību".

20 1998. gada 3. decembrī prasītāja nosūtīja Justenam ceturtā līguma grozīto versiju, precizējot, ka nenokārtotie jautājumi, izņemot tikai vienu, ir ņemti vērā.

21 Ar 1998. gada 22. decembra faksu Justens atbildēja prasītājai, ka "līguma noteikumi" (*terms of reference*) ir nosūtīti Dusē un ka viņš sazināsies ar prasītāju par pārējiem viņas piedāvājuma noteikumiem un pielikumiem.

22 1999. gada 24. februārī prasītāja nosūtīja Komisijai ziņojumu par līguma izpildi laikā no 1998. gada 1. decembra līdz 1999. gada 31. janvārim.

23 1999. gada 16. martā prasītāja piedalījās sanāksmē ar Komisiju.

24 1999. gada 14. aprīlī prasītāja nosūtīja Dusē vēstuli, norādot nenokārtotos jautājumus, ko apsprieda 1999. gada 16. marta sanāksmē.

25 Tajā pašā dienā prasītāja nosūtīja Dusē jaunu ceturtā līguma variantu, norādot, ka tas ir pilnībā grozīts "līguma noteikumu" variants.

26 1999. gada 7. maijā Komisijas ģenerāldirektorāta "Ārējās attiecības: Eiropa un jaunās neatkarīgās valstis, ārpolitika un kopējā drošība, ārējais dienests" direktorāta "Attiecības ar jaunajām neatkarīgajām valstīm un Mongoliju" direktors Zumma [*Summa*] nosūtīja vēstuli Melleram [*Möller*] no *Bundesministerium der Finanzen*

(Vācijas Federālā finanšu ministrija), atbildot uz viņa 1999. gada 25. februāra vēstuli par kodoldrošības *TACIS* un *PHARE* programmām.

27 1999. gada 20. maijā Kijevas pārbaudes grupa sagatavoja ziņojumu par palīdzības sniegšanu uz vietas saskaņā ar trešo līgumu. Tā šajā ziņojumā norādīja, ka budžets ir izsmelts un ka saskaņā ar līgumu prasītājai bija jāturpina nodrošināt noteiktu pakalpojumu sniegšana, kas finansiāli nebija iespējams.

28 Sanāksme, kurā piedalījās prasītāja un Komisijas pārstāvji, notika 1999. gada 12. un 13. jūlijā.

29 1999. gada 21. jūlijā, pēc šīs sanāksmes, prasītāja nosūtīja Vadē [*Vadé*] no Komisijas Kopienas atbalsta sniegšanas trešām valstīm vadības kopējā dienesta "pilnībā grozītu līguma noteikumu variantu".

30 1999. gada 22. jūlijā Vadē nosūtīja prasītājai vēstuli, uzskaitot galvenos sanāksmes laikā apspriestos jautājumus.

31 Ar 1999. gada 28. jūlija vēstuli, kas nosūtīta Zaisam, Dusē informēja prasītāju, ka viņš nevar pieņemt tehnisko novērtējumu projektu U1.03/96B, U1.03/96D2 un U2.03/96 piedāvājumiem.

32 Zaiss atbildēja Komisijai 1999. gada 29. jūlijā, sniedzot paskaidrojumus par trim minētajiem projektiem. Turklāt viņš atsaucās uz solījumu, ko deva Komisija 1999. gada 16. marta sanāksmē, proti, to, ka visus prasītājas radušos izdevumus pirms ceturtā līguma parakstīšanas segs Komisija.

33 Ar 1999. gada 2. augusta faksu Dusē saistībā ar triju projektu novērtējumu atbildēja Zaisam, ka prasītājas nostāju var interpretēt tikai kā atteikumu veikt vajadzīgo atkārtoto novērtējumu.

34 1999. gada 6. augustā Hoenšs nosūtīja Dusē vēstuli par projekta U2.03/96 tehnisko novērtējumu.

35 1999. gada 25. augustā prasītāja, atsaucoties uz 1999. gada 16. marta sanāksmi un savu 1999. gada 14. aprīļa vēstuli, nosūtīja Dusē otrā papildinājuma piedāvājumu, kas ietvēra trešā līguma un pirmā papildinājuma grozījumus. Šis piedāvājums paredzēja palielināt sākotnējo budžetu par EUR 457 163.

36 1999. gada 16. septembra vēstulē, kas adresēta Zaisam, Dusē rakstīja:

"Uz [1999. gada 2. augusta faksu] vēl nav saņemta nekāda apmierinoša atbilde, turklāt politikas padomnieku grupa (*GOPA*) [*group of political advisors* jeb *groupe des conseillers politiques*] atsaucas uz to, ka *GKN* apgalvojusi — tā nevarēs nodrošināt vairākas darbības uz vietas, ko paredz [trešā] līguma noteikumi.

Šajā sakarā Komisija vairs nav pārliecināta, ka *GKN* vēlas sniegt palīdzību uz vietas rūpīgi un uzcītīgi, kā Komisija to sagaida jautājumos par kodoldrošību.

Gadījumā, ja Jūs vēl joprojām plānojat turpināt sadarbību ar Komisiju, nosūtiet lūdzu piedāvājumu esošo novērtējumu izpildei un materiāla pieņemšanai, pienācīgi ņemot vērā to iepriekšējo vēstuļu un faksu saturu, ko sūtījusi [Kopienas atbalsta sniegšanas trešām valstīm vadības kopējā dienesta direktorāta "Eiropas projekti (Centrāleiropas, Austrumeiropas valstīs, jaunajās neatkarīgajās valstīs un Rietumbalkānu valstīs) — Ārpolitika un kopējā drošība" Kodoldrošības nodaļa]. Rezultātus gaidīsim, vēlākais, līdz 1999. gada 15. oktobrim.

Pieredze, kas gūta no pastāvīgi negatīvas *GKN* attieksmes un atkārtotām domstarpībām starp *GKN* un Komisiju, mūs vedina domāt, ka problēmas rada *GKN* tehniskās kompetences un saskaņotas *TACIS* projekta vadības trūkums. Katrā ziņā Komisija pieprasa, lai par *TACIS* projekta vadītāju ieceltu apņēmīgāku personu.

Ja Komisija nesaņems šādu piedāvājumu desmit dienu laikā pēc šīs vēstules saņemšanas, uzskatīsim, ka šis līgums ir beidzies. Tas arī nozīmēs, ka Komisija vairs neslēgs ar *GKN* citu šāda veida līgumu.

Mēs esam pārliecināti, ka Jūs saprotat, cik ļoti svarīgi ir noskaidrot pašreizējo līgumattiecību stāvokli, ņemot vērā to ietekmi uz Zaporožjes atomelektrostacijas drošību un darbību."

37 Ar 1999. gada 23. septembra faksu, kas nosūtīts Zaisam, Vadē atbildēja uz prasītājas 1999. gada 25. augusta vēstuli un atteicās ņemt vērā otrā papildinājuma piedāvājumu.

38 Ar 1999. gada 4. oktobra vēstuli Zaiss atbildēja uz Dusē 1999. gada 16. septembra vēstuli. Šajā vēstulē rakstīts:

"*GKN* līdz šim ir izpildījusi savas saistības attiecībā uz [trešo] līgumu un vēlētos to darīt arī turpmāk. *GKN* nebija atbildīga par kavējumiem, kas notikuši minētajos projektos.

Lai noskaidrotu, ko darīt tālāk, *GKN* konsultējās ar attiecīgajām Vācijas Federālajām ministrijām [..].

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisijai šobrīd:

— jāatmaksā *GKN* līdz šai dienai radušies izdevumi (skat. *GKN* 1999. gada 25. augusta vēstuli),

— jāpieņem projektu tehniskais novērtējums (skat. *GKN* 1999. gada 29. jūlija vēstuli) un

— jāpadara par spēkā esošu *TACIS 1997* [..] līgums (skat. *GKN* 1998. gada 17. maija vēstuli un Komisijas 1998. gada 22. decembra faksu).

Līdz brīdim, kad visi šie jautājumi tiks atrisināti par labu *GKN*, mēs atturēsimies uzsākt jebkādu jaunu darbu saistībā ar šo līgumu.

Turklāt kategoriski iebilstu pret pārmetumiem un apsūdzībām, ko Jūs nemitīgi esat izteikuši par to, kā *GKN* īsteno *TACIS* [projekta] vadību."

39 Ar 1999. gada 15. oktobra vēstuli prasītāja atbildēja uz Komisijas 1999. gada 23. septembra faksu, tajā izskaidrojot atšķirības, kas attiecas uz līgumattiecību ilgumu, pirmkārt, saistībā ar palīdzības sniegšanu uz vietas un, otrkārt, saistībā ar īpašu projektu izpildi. Tā secināja:

"Mūsuprāt, jāuzsver, ka līguma piedāvājums, kas pievienots mūsu 1999. gada 25. augusta vēstulei, attiecas uz laikposmu no 1998. gada jūlija līdz 1999. gada septembrim. Tas nozīmē — ja Komisijai ir vajadzīgs vairāk laika, lai pieņemtu lēmumu par mūsu piedāvājumu [..] attiecībā uz līguma ilgumu un veicamo pakalpojumu izmaksām, līgums ir pagarināms/paplašināms, jo iestājās termiņš saistībā ar Komisijas iekšējo lēmumu pieņemšanas procesu."

40 Ar 1999. gada 20. oktobra faksu, kas adresēts Dusē, Hoenšs, atsaucoties uz abu telefonsarunu, apstiprināja 1999. gada 28. oktobrī paredzēto tikšanos. Tajā bija norādīts, ka viņš izsmeļoši izskaidros līgumattiecību situāciju, kā arī projektu U2.03/96 un U1.03/96D2 tehnisko novērtējumu.

41 Ar 1999. gada 22. oktobra faksu, kas adresēts Hoenšam, Dusē, ņemot vērā to, ka prasītāja vēlējās apspriest arī grūtības, kas saistītas ar piedāvājumu tehnisko novērtējumu, informēja prasītāju, ka viņš labprāt pārceltu sanāksmi uz vēlāku laiku, lai šajā sēdē varētu piedalīties Vadē, kas vairāk pārzina tehniskos jautājumus.

42 Ar 1999. gada 25. oktobra vēstuli, kas adresēta Zaisam un kas atsaucas uz viņa 1999. gada 4. oktobra vēstuli, Komisijas Kopienas atbalsta sniegšanas trešām valstīm vadības kopējā dienesta direktorāta "Uzaicinājums uz konkursu, līgumi un juridiskie jautājumi" vadītājs Vēbers [*Weber*] norādīja:

"Saņemot Jūsu negatīvo atbildes vēstuli uz Dusē 1999. gada 16. septembra vēstuli, [..] Komisija ar šo paziņo, ka izbeidz [trešo] līgumu saskaņā ar [*TACIS* vispārējo nosacījumu] 41. panta noteikumiem (minētā līguma E pielikums). Tas nozīmē, ka līgums beigsies pēc sešām kalendārajām nedēļām, skaitot no brīža, kad *GKN* saņems šo vēstuli.

Lūdzam Jūs pēc iespējas ātrāk iesniegt Komisijai Jūsu galīgo rēķinu un nosūtīt lietas galīgos tehniskos materiālus [Kopienas atbalsta sniegšanas trešām valstīm vadības kopējā dienesta direktorāta "Eiropas projekti (Centrāleiropas, Austrumeiropas valstīs, jaunajās neatkarīgajās valstīs un Rietumbalkānu valstīs) — Ārpolitika un kopējā drošība" Kodoldrošības nodaļai].

Neredzu iemeslu, kādēļ vajadzētu sīkāk paskaidrot to, ka Komisija nevar atlīdzināt *GKN* izdevumus par projektu U1.03/96B, U1.03/96D2 un U2.03/96 novērtējumu, kuru vadība jau kopš sākuma bija neapmierinoša un kuri nedeva nekādu lietderīgu rezultātu.

Saņemot Jūsu 1999. gada 4. oktobra vēstuli, Komisija, rūpējoties gan par savu, gan labuma guvēja interešu aizsardzību, pati organizēja projektu U1.03/95E [..], U1.03/96A [..] un U2.02/94C ietvaros sniegtā materiāla saņemšanu uz vietas. Tādējādi *GKN* nav tiesību saņemt nekādu samaksu par iespējamu turpmāku pieņemšanu, kas attieksies uz šiem [materiāla] piegādes līgumiem.

Visbeidzot, ņemot vērā *GKN* pakalpojumu neapmierinošo kvalitāti un it īpaši tās atteikšanos novērst nepilnības un sadarboties ar Komisiju, kā Komisija to lūgusi, man Jūs jāinformē, ka Komisija nevar noslēgt jaunu līgumu ar *GKN*."

43 Ar 1999. gada 19. novembra vēstuli, kas adresēta Vēberam un ko parakstījis Vīdermans [*Wiedemann*], prasītāja atbildēja uz 1999. gada 25. oktobra vēstuli, tai skaitā atzīstot, ka trešais līgums beigsies 1999. gada 15. decembrī.

44 1999. gada 24. novembrī notika sanāksme, kurā piedalījās prasītāja un Komisija.

45 Ar 2002. gada 17. aprīļa faksu, kas adresēts Knudsenam [*Knudsen*] no Komisijas Sadarbības biroja direktorāta "Eiropa, Kaukāzs, Centrālāzija" (*EuropeAid*), prasītāja atbildēja uz 2002. gada 4. marta vēstuli un lūdza panākt mierizlīgumu.

46 Ar 2002. gada 17. maija vēstuli Knudsens tai atbildēja, ka tās vēstulē nebija minēts neviens jauns pārliecinošs arguments un ka viņš vēlētos izbeigt turpmāku nelietderīgu saraksti.

Process un lietas dalībnieku prasījumi

47 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2002. gada 23. septembrī, prasītāja cēla šo prasību.

48 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Pirmās instances tiesa (ceturtā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu.

49 Procesa organizatorisko pasākumu ietvaros Pirmās instances tiesa uzaicināja lietas dalībniekus atbildēt uz rakstveida jautājumiem, kā arī iesniegt noteiktus dokumentus. Lietas dalībnieki daļēji izpildīja šos lūgumus.

50 Tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un atbildes uz jautājumiem, ko Pirmās instances tiesa uzdeva 2004. gada 22. septembra atklātas tiesas sēdes laikā.

51 Prasītājas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— piespriest Komisijai samaksāt tai EUR 332 083,60, palielinot šo summu par 5,25 %, kas aprēķināmi no EUR 328 782,43, sākot ar 2000. gada 12. jūniju, kā arī palielinot šo summu par 5,25 %, kas aprēķināmi no EUR 3301,17, sākot ar 2000. gada 21. augustu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

52 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasības pieteikumu kā nepieņemamu un acīmredzami nepamatotu;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

Lietas dalībnieku argumenti

Par Pirmās instances tiesas kompetenci

53 Komisija pēc būtības uzskata, ka prasības pieteikums iesniegts tiesai, kas nav kompetenta to skatīt. Saskaņā ar trešajā līgumā ietverto noteikumu par tiesas izvēli, strīdi, "kas ir saistīti vai kas izriet no šī līguma", ir pakļauti kompetentām Beļģijas tiesām.

54 Atbilstoši Komisijas norādītajam, šajā sakarā jāinterpretē trešais līgums un it īpaši jānosaka, kas kuram jāveic. Tādējādi šis strīds ir par trešo līgumu.

55 Komisija apstiprina, ka saskaņā ar trešā līguma noteikumiem par projektiem attiecībā uz materiālu prasītājai bija pienākums uzņemties atbildību par šiem projektiem līdz to pieņemšanai un tādējādi līgumattiecību laikā, kas beidzās 2000. gada jūlijā. Komisija atgādina, ka prasītāja, slēdzot līgumu, akceptēja to, ka piešķirtais budžets nedrīkst pārsniegt EUR 800 000.

56 Komisija uzsver, ka laikā, par kuru prasītāja lūdz apmaksāt darbības, ko veica tās projekta vadītājs un daži no tās ekspertiem, bija spēkā līgums starp prasītāju un Komisiju. Šis līgums paredzēja vairākus budžeta asignējumus, lai samaksātu par projekta vadītāja un ekspertu darbu. Atbilstoši Komisijas teiktajam prasītāja

pārsniedza šos budžeta asignējumus, tās projekta vadītājam un ekspertiem pabeidzot minētās darbības.

57 Komisija atgādina, ka trešais līgums tika pagarināts tādēļ, ka dažu ar materiālu saistītu projektu izpilde bija aizkavējusies un, lai tos izpildītu, bija jāpiesaista dažus papildu ekspertus darbam Zaporožjē. Pagarinot līgumu, prasītāja uzņēmās atbildību par šiem projektiem līdz 2000. gada jūlijam. Komisija atzīst, ka līgums tika pagarināts arī budžeta apsvērumu dēļ. Šo ekspertu piesaistīšanu patiesībā nevarēja apmaksāt ar pieejamā budžeta līdzekļiem, jo līguma konkrētajā brīdī nebija; ekspertiem nebija nodrošināta arī ar apdrošināšanu un vīzām saistīta aizsardzība, jo viņi savu darbu nebija veikuši spēkā esoša līguma ietvaros.

58 Netika grozīts viss trešā līguma budžets kopumā, bet pārveidotas tikai atsevišķas tā pozīcijas. Atbilstoši Komisijas teiktajam nebija vajadzības palielināt budžetu, jo līgumattiecību ilguma pagarināšana neko nemainīja prasītājas pienākumos attiecībā uz projektiem saistībā ar materiālu. Darbības plānus vajadzēja tikai nedaudz pielāgot, jo vairums projektu neprasīja papildu līdzekļus; tika pagarināti tikai divi konkrēti projekti. Tādējādi, ņemot vērā to, ka projekta vadītājam un attiecīgajiem ekspertiem nebija dots jauns uzdevums, netika izlemts jautājums par viņu jauno darba samaksu. Atbilstoši Komisijas teiktajam vajadzēja vienkārši sekmīgi pabeigt trešajā līgumā noteiktās darbības, tai skaitā pienākumu laikus pabeigt tos ar materiālu saistīto projektu izpildi, kuru ilgums bija pagarināts. Trešajā līgumā bija skaidri norādīts, ka prasītājai netiek paredzēts piešķirt atsevišķu darba samaksu ar materiālu saistītu projektu izpildei, jo šo maksājumu sedza kopējais budžets. Komisija uzskata, ka projekta vadītāja loma šajā sakarā būtībā aprobežojās ar projekta uzraudzību saistībā ar materiālu pieņemšanu un šis kvazi papildu uzdevums neattaisnoja projekta vadītāja darba samaksas palielināšanu. Komisija apstiprina, ka šis ir iemesls, kādēļ, neskatoties uz līguma pagarināšanu, tā kopējais budžets netika palielināts, ko turklāt apstiprināja prasītāja.

59 Prasītāja norāda, ka minētie pakalpojumi netika sniegti ne trešā līguma, ne tā pirmā papildinājuma ietvaros. Tādējādi līgums neattiecās uz minēto periodu. Līguma budžets, kā arī darbības programmas, nevis trešā līguma oficiāli noteiktais ilgums, bija tie faktori, kas noteica veicamo pakalpojumu apjomu.

60 Prasītāja apstiprina, ka, sākot ar 1998. gada augustu — attiecībā uz projekta vadītāju un sākot ar 1999. gada aprīli — attiecībā uz ekspertiem, tā nebija sniegusi pakalpojumus saskaņā ar trešo līgumu, kas, kā apgalvo prasītāja, bija noslēgts līdz 1999. gada 16. janvārim. Atbilstoši prasītājas teiktajam projekta vadītāju un ekspertu darba programma paredzēja, ka budžeta noteikumu dēļ līdz 1998. gada jūnijam viņi tiek pieaicināti tikai vienu reizi. Prasītāja norāda, ka šīs programmas ir tās, kuras nosaka, vai runa ir par pakalpojumiem, kas nav noteikti ar līgumu, vai līgumā paredzētiem pakalpojumiem, jo tie ir līguma sastāvdaļa un norāda laiku, kurā izpildāms prasītājai ar līgumu uzliktais pienākums sniegt konkrēto pakalpojumu. Sākot ar 1998. gada jūliju, trešā līguma darbības programmas vairs neparedzēja nekādu [ekspertu] piesaistīšanu. Tādējādi trešais līgums neattiecās uz minētajiem pakalpojumiem.

61 Turklāt minētās darbības nebija iekļautas arī pirmajā papildinājumā, kas noslēgts 1998. gada augustā saskaņā ar trešā līguma darbības programmām. Prasītāja uzskata, ka, pieņemot šo papildinājumu, puses vēlējās turpināt vairāku ar materiālu saistītu projektu izpildi pārejas posmā līdz ceturtā līguma noslēgšanai.

62 Lai arī trešo līgumu līdz 2000. gada 17. jūlijam pagarināja pirmais papildinājums, ar šo papildinājumu izveidotā darbības programma attiecībā uz projekta vadītāju skaidri parādīja, ka papildinājums neregulē projekta vadītāja iesaistīšanos [projekta izpildē] laikposmā līdz šim konkrētajam datumam. Tādējādi atbilstoši prasītājas teiktajam, sākot ar 1998. gada augustu, šī programma vairs neietvēra projekta vadītāja darbību. Vienīgi iesaistīšanās [projekta izpildē] divu nedēļu garumā, kas bija paredzēta 1997. gada decembrī, tika pārcelta uz 1998. gada jūliju. Atbilstoši vairākiem ar materiālu saistītiem projektiem, sākot ar 1998. gada jūliju, [projektu izpildei] bija paredzēts piesaistīt tikai ekspertus.

63 Atbilstoši prasītājas teiktajam ekspertu darbības raksturs arī nav līgumisks. Prasītāja apstiprina, ka tā ir pilnībā sniegusi šajā līgumā paredzētos ekspertu pakalpojumus. Prasītāja pieprasa tikai darba samaksu par iesaistīšanos [projekta izpildē], kas nebija paredzēta darbības programmās un ko nevarēja segt no trešā līguma budžeta.

64 Prasītāja apgalvo, ka budžeta ierobežojums līdz ar iesaistīšanās programmu iezīmē abām pusēm saistošas robežas attiecībā uz to, kādā apjomā jāsniedz pakalpojumi. Līguma ilgums pats par sevi nevarētu attaisnot šī pienākuma paplašināšanu. Pat ja līgums tika pagarināts, tas nenotika tādēļ, ka tika pagarināts neapmaksāts pienākums, kas saistīts ar projekta vadību, bet tikai tādēļ, ka līgumu nācās grozīt, lai nodrošinātu jaunu ekspertu piesaistīšanu. Saskaņā ar līguma noteikumiem izmaiņas personāla sastāvā varēja veikt tikai rakstveidā, un tādējādi pirmā papildinājuma noslēgšana bija vienīgais veids, kā līgumā iekļaut jaunus ekspertus.

65 Ņemot vērā to, ka pirmais papildinājums neparedzēja nekādu budžeta palielinājumu, ne arī kādu jaunu iesaistīšanās periodu projekta vadītājam, un ka jauno ekspertu iesaistīšanās periodi bija noteikti tikai jau norādītajā samērā, prasītāja secina, ka tai acīmredzami nebija pienākuma sniegt attiecīgos pakalpojumus, pamatojoties uz to, ka trešā līguma oficiāli noteiktais laiks bija pagarināts.

Par prasību par zaudējumu atlīdzību

66 Prasītāja uzskata, ka tās prasības pieteikums ir pamatots, jo Komisija ir pārkāpusi tiesiskās paļāvības aizsardzības principu un labas pārvaldības principu, nodarot tai kaitējumu EUR 332 083,60 apmērā.

67 Vispirms attiecībā uz Komisijas pieļauto profesionāla rakstura kļūdu prasītāja uzskata, ka Komisija, rīkojoties tā, kā tas notika līgumattiecību laikā un pēc tam, lika tai ticēt, ka tai tiks samaksāts par pakalpojumiem, kas nav paredzēti līgumā. Tādējādi Komisija pārkāpa tiesiskās paļāvības principu Pirmās instances tiesas 1998. gada 17. decembra sprieduma lietā T-203/96 *Embassy Limousines & Services*/Parlaments, *Recueil*, II-4239. lpp., izpratnē. Šajā lietā Komisija arī bija devusi prasītājai pamatotas cerības, kas rosināja to strādāt Komisijas labā bez līguma. Turpinot savu darbību esošo līgumattiecību sarunu kontekstā, prasītāja kā piesardzīgs uzņēmējs neuzņēmās nekādu risku, kas tai pēc tam pašai būtu jāapmaksā. Gluži otrādi — finansiālā izteiksmē tā rīkojās saprātīgi un reāli, jo Komisija tai bija radījusi pārliecību, ka ar prasītāju tiks noslēgts otrs līgums. Komisija arī nemazināja prasītājas pārliecību, bet to stiprināja un atkārtoti uzturēja sarunu laikā.

68 Pretēji apstākļiem, kas raksturo valsts līguma piešķiršanu, šīs lietas apstākļi radīja prasītājai tiesisku paļāvību, ka to izvēlēsies līguma noslēgšanai par palīdzības sniegšanu uz vietas. Vienošanās protokolā, kas 1995. gadā parakstīts starp *G 7* valstīm, Komisiju un Ukrainu, prasītāja bija norādīta kā rietumu drošības partneris Zaporožjes atomelektrostacijai. Prasītāja atgādina, ka līgumi par palīdzības sniegšanu uz vietas parasti tika noslēgti, tieši vienojoties. Prasītāja uzskata, ka pusēm nebija nekādu šaubu par to, ka palīdzības sniegšana uz vietas ir jāturpina un ka bija jāpaildzina pārtraukums pakalpojumu sniegšanā tai skaitā drošības apsvērumu dēļ. Turklāt tieša līguma piešķiršana bija papildu iemesls, lai pakalpojumu apjomu ar līgumu noteiktu tikai uz aptuveni vienu kalendāro gadu.

69 Prasītāja uzskata, ka Komisija ir arī pārkāpusi labas pārvaldības principu, nolemjot neveiksmei sarunas par līguma noslēgšanu saistībā ar Komisijas neatbilstoši īstenotu līguma vadību. Komisijai bija pienākums ar pienācīgu uzcītību sagatavot lēmumu un līdzsvarot attiecīgās intereses (Pirmās instances tiesas 1997. gada 19. marta spriedums lietā T-73/95 *Oliveira*/Komisija, *Recueil*, II-381. lpp., un 1999. gada 9. jūlija spriedums lietā T-231/97 *New Europe Consulting* un *Brown*/Komisija, *Recueil*, II-2403. lpp.). Turklāt dažādu administratīvu vai politisku iestāžu

iesaistīšanās kādas Eiropas Savienības iestādes ietvaros nevar attaisnot to, ka minētā iestāde nepierāda konsekventu un noturīgu attieksmi pret attiecīgo personu (iepriekš minētais spriedums lietā *Embassy Limousines & Services*/Parlaments, 87. punkts). Tādējādi attiecīgajai personai nav jāpacieš tas, ka līgumattiecību sarunu laikā Komisija neseko līdzi savām sarunām vai ka tā velta neparasti daudz laika lēmuma pieņemšanai, un tas viss notiek atbildīgā personāla iekšējās rotācijas dēļ. Tieši tas notika prasītājas gadījumā. Komisija dažādi radīja un uzturēja prasītājas tiesisko paļāvību vairākos līgumattiecību sarunu posmos, kā arī atkārtoti apliecināja savu nepilnīgo līguma vadību un neapmierinošo iekšējo organizāciju.

70 Turklāt prasītāja uzskata, ka atteikums parakstīt otro papildinājumu liecina par nolaidību, ar kādu turpmākie ierēdņi tika informēti par sarunu stāvokli un esošajiem līgumiem. Vadē paziņojums, kas iekļauts 1999. gada 23. septembra faksā ("manuprāt, pirmais papildinājums [..], kas noslēgts, neizdarot grozījumus kopējā budžetā, prasīja pārskatīt budžeta pozīcijas, lai nodrošinātu to saskaņotību ar pakalpojumu sniegšanas laika pagarināšanu"), parādīja, ka viņš pats, acīmredzot, nebija lasījis pirmo papildinājumu un ka pirms viņa strādājošie darbinieki nebija viņam izskaidrojuši apstākļus, kādos tas sagatavots. Tā kā projekta vadītājam paredzētais budžets bija izsmelts jau pirmā papildinājuma parakstīšanas brīdī un tā kā budžeta atlikums varēja segt tikai ekspertu darbu, prasītāja uzskata, ka nevienā brīdī nebija nolemts sagatavot izmaiņas budžetā, un turklāt tas nebija atļauts. Tādējādi attiecīgi projekta vadītājam un ekspertiem paredzētais budžets, kas pievienots pirmajam papildinājumam, netika pielāgots izmaksu kategorijām, jo vienīgās izmaiņas, kas bija iekļautas vairākos budžetos, bija atšķirības likvidēšana starp darba izpildi Vācijā un Ukrainā. Šī pasākuma mērķis bija atvieglot iesaistīšanās grāmatvedības uzskaiti, lai arī šīs izmaiņas nekādi neietekmēja ekspertiem un projekta vadītājam paredzētos atšķirīgos budžetus.

71 Kas attiecas uz prasītājai nodarīto kaitējumu, tā uzskata, ka, paļaujoties uz Komisijas solījumiem, ir cietusi zaudējumu EUR 332 083,60 apmērā, veicot savu darbību bez līguma.

72 Visbeidzot attiecībā uz cēloņsakarības pastāvēšanu starp profesionālu kļūdu un kaitējumu prasītāja norāda, ka Komisijas pieļautā profesionālā kļūda līdz ar nodarīto kaitējumu veido vajadzīgo cēloņsakarību, lai pamatotu zaudējumu atlīdzību. Kaitējums pietiekami tieši izriet no Komisijai pārmestās rīcības.

73 Prasītāja secina, ka zaudējums, ko tā cietusi, ir tieši saistīts ar Komisijas nepilnīgo administratīvo organizāciju. Nepilnīgas informācijas nodošana nākamajiem ierēdņiem radīja papildu kavēšanos un izskaidroja gan to, kādēļ pakalpojumi tika sniegti bez līguma, gan šo pakalpojumu sniegšanas ilgumu un tādējādi prasītājas ciestā zaudējuma apmēru.

74 Prasītāja lūdz, lai Pirmās instances tiesa kā lieciniekus uzklausa Komisijas ierēdņus Dusē, Kalbi [*Kalbe*], Justenu, Litkemeijeru un Vadē, kā arī Zaisu, Hoenšu, Kolinjonu [*Collignon*] un Melleru jautājumos, kas tai skaitā skar diskusijas starp Komisiju un prasītāju, līgumattiecību sarunu vadību un budžeta izlietojumu.

75 Komisija uzskata, ka prasība ir acīmredzami nepamatota. Komisijas atbildība nevar iestāties saskaņā ar EKL 288. panta otro daļu, jo nav noticis dienesta pārkāpums.

76 Pirmkārt, Komisija apstrīd apgalvojumu, saskaņā ar kuru tā radīja prasītājai pamatotas cerības.

77 Otrkārt, Komisija apstrīd apgalvojumu, ka tā, slikti vadot līgumu, ir pārkāpusi labas pārvaldības principu.

Pirmās instances tiesas vērtējums

78 Prāvas pamatā ir līgumattiecības, kas starp pusēm radušās 1994. gadā, un puses strīdas par to, vai uz prāvu attiecināma trešā līguma un tā pirmā papildinājuma izpilde. Šie pieņēmumi ir izvērtējami pēc kārtas.

79 Saskaņā ar kopā piemērojamiem noteikumiem, kas ietverti EKL 238. pantā un Padomes 1988. gada 24. oktobra grozītajā Lēmumā 88/591/EOTK, EEK, *Euratom* par Eiropas Kopienas Pirmās instances tiesas izveidošanu, Pirmās instances tiesa vienīgi saskaņā ar šķīrējklauzulu ir kompetenta lemt par strīdiem, kas saistīti ar līgumattiecībām un par kuriem prasības iesniegušas fiziskas vai juridiskas personas.

80 Ja šādas klauzulas nav, Pirmās instances tiesa nevar lemt par līgumā ietvertu rīcību. Pretējā gadījumā tā paplašinātu savu kompetenci lemt tikai par tiem strīdiem, kas, ar dažiem ierobežojumiem, ir tās kompetencē saskaņā ar EKL 240. pantu, kurš valstu tiesām piešķir vispārēju kompetenci izšķirt citus strīdus, kuros viena puse ir Kopiena (Tiesas 1987. gada 21. maija spriedums apvienotajās lietās no 133/85 līdz 136/85 *Rau* u.c., *Recueil*, 2289. lpp., 10. punkts; Pirmās instances tiesas 2002. gada 10. jūlija rīkojums lietā T-387/00 *Comitato organizzatore del convegno internazionale/* Komisija, *Recueil*, II-3031. lpp., 37. punkts).

81 Šajā lietā trešais līgums, kas, kā Komisija norāda, ir strīda pamatā, neietver nekādu klauzulu par kompetences piešķiršanu Pirmās instances tiesai izskatīt strīdus, kas radušies saistībā ar tā izpildi, bet, tieši pretēji, piešķir šo kompetenci Briseles tiesām (skat. iepriekš 7. punktu).

82 Jāatzīmē, ka šajā lietā Pirmās instances tiesa nevar noteikt, vai attiecīgie darbi ir vai nav iekļauti līgumā, neinterpretējot trešo līgumu un tā pirmo papildinājumu. Tādējādi gadījumā, ja minētie darbi ir iekļauti līgumā, kas saista prasītāju un Komisiju, Pirmās instances tiesa nav kompetenta izskatīt strīdu, un ar šādu pamatojumu prasība ir noraidāma.

83 Tiktāl, ciktāl nav izslēgts, ka valsts tiesa, kas ir kompetenta interpretēt trešo līgumu, secina, ka attiecīgie darbi nav sniegti šī līguma ietvaros, jāizvērtē, vai Komisija ir pārkāpusi tiesiskās paļāvības aizsardzības principu un labas pārvaldības principu, kā to norāda prasītāja.

84 No pastāvīgas judikatūras izriet, ka tas, vai iestājas ārpuslīgumiskā atbildība EKL 288. panta otrās daļas nozīmē, ir atkarīgs no vairāku nosacījumu izpildes, proti, iestādēm pārmestās rīcības prettiesiskuma, zaudējumu esamības un cēloņsakarības starp šo rīcību un norādīto zaudējumu (Tiesas 1982. gada 29. septembra spriedums lietā 26/81 *Oleifici Mediterranei*/EEK, *Recueil*, 3057. lpp., 16. punkts; Pirmās instances tiesas 1996. gada 11. jūlija spriedums lietā T-175/94 *International Procurement Services*/Komisija, *Recueil*, II-729. lpp., 44. punkts).

85 Ja nav izpildīts kāds no nosacījumiem, prasība jānoraida kopumā, nepārbaudot pārējos nosacījumus, no kuriem atkarīga atbildības iestāšanās (Tiesas 1994. gada 15. septembra spriedums lietā C-146/91 *KYDEP*/Padome un Komisija, *Recueil*, I-4199. lpp., 19. punkts; Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. februāra spriedums lietā T-170/00 *Förde-Reederei*/Padome un Komisija, *Recueil*, II-515. lpp., 37. punkts, un 2003. gada 19. marta spriedums lietā T-273/01 *Innova Privat-Akademie*/Komisija, *Recueil*, II-1093. lpp., 23. punkts).

86 Saskaņā ar šiem principiem ir izvērtējama Komisijas rīcība.

87 Attiecībā uz pirmo nosacījumu judikatūra prasa, lai būtu pietiekami skaidri pārkāpta tiesību norma, kas indivīdiem piešķir tiesības (Tiesas 2000. gada 4. jūlija spriedums lietā C-352/98 P *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, *Recueil*, I-5291. lpp., 42. punkts). Kas attiecas uz to, ka pārkāpumam jābūt pietiekami izteiktam, noteicošais kritērijs, lai noteiktu, ka tas ir izpildīts, ir tas, ka attiecīgā Kopienas iestāde ir acīmredzamā un rupjā veidā pārkāpusi tai piešķirtās rīcības brīvības robežas. Ja šai iestādei ir atvēlēta ļoti ierobežota rīcības brīvība vai pat šādas rīcības brīvības vispār nav, ar vienkāršu Kopienu tiesību pārkāpumu pietiek, lai konstatētu pietiekami izteiktu pārkāpumu (Tiesas 2002. gada 10. decembra spriedums lietā C-312/00 P Komisija/*Camar* un *Tico*, *Recueil*, I-11355. lpp., 54. punkts, un Pirmās instances tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 un T-225/99 *Comafrica* un *Dole Fresh Fruit Europe*/Komisija, *Recueil*, II-1975. lpp., 134. punkts).

88 Šajā lietā vispirms jānosaka, vai Komisijas rīcība pietiekami izteikti pārkāpj tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

89 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesības prasīt tiesiskās paļāvības aizsardzību, kas ir viens no Kopienu pamatprincipiem, piemīt ikvienam indivīdam, kas atrodas situācijā, no kuras izriet, ka Kopienas administrācija, sniedzot tam konkrētus solījumus, ir devusi tam pamatotas cerības. Šādi solījumi — vienalga, kādā veidā tie ir darīti zināmi — ir konkrēta, beznosacījuma un saskaņota informācija, ko sniedz pilnvaroti un uzticami avoti. Taču neviens nevar atsaukties uz šī principa pārkāpumu, ja nav konkrētu administrācijas sniegtu solījumu (iepriekš minētais spriedums lietā *Innova Privat-Akademie*/Komisija, 26. punkts, un minētā judikatūra).

90 Vispirms jāatgādina, ka sarunas par līguma noslēgšanu pašas par sevi pusēm nav saistošas. Turpinot jāizvērtē, vai sarunu laikā par līguma noslēgšanu Komisija sniedza prasītājai konkrētus solījumus, kuri tai radīja pamatotas cerības.

91 Šajā sakarā prasītāja tai skaitā atsaucas uz dažādām diskusijām ar Komisiju, kā arī uz vairākām vēstulēm.

92 Attiecībā uz telefonsarunu ar Korsaku [*Korsak*] — atbildīgo par iekārtu iepirkšanu uz Komisijas rēķina, uz ko atsaucas prasītāja un kas notika pēc tam, kad 1998. gada pavasarī Komisijai bija nosūtīts ceturtā līguma pirmais projekts, un kas ļāva prasītājai uzskatīt, ka līguma parakstīšana ir nenovēršama, jākonstatē, ka lietas materiālos nekas neliecina par šo iespējamo mutvārdu solījumu patiesumu, kuru izteikšanu Komisija noliedz, ne arī, *a fortiori*, ka tiem ir vajadzīgās pazīmes, lai radītu tiesisko paļāvību (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2000. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās T-485/93, T-491/93, T-494/93 un T-61/98 *Dreyfus* u. c./Komisija, *Recueil*, II-3659. lpp., 87. punkts). Tas pats sakāms par visiem citiem mutvārdos izteiktiem solījumiem, kuru esamību nepierāda lietas materiāli.

93 Prasītāja uzskata, ka starp pusēm notikušās sarunas par līguma noslēgšanu 1998. gada rudenī netika pārtrauktas. Tā tai skaitā atsaucas uz Justena 1998. gada 22. decembra faksu, no kura izriet, ka nekas neliedza parakstīt ceturto līgumu. Šajā faksā bija rakstīts:

"Atbildot uz Jūsu 1998. gada 3. decembra vēstuli, lūdzu Jūs ņemt vērā to, ka šodien esmu nosūtījis *GKN* 1997. gada līguma [palīdzības sniegšanai uz vietas] [noteikumus] [Kopienas atbalsta sniegšanas trešām valstīm vadības kopējam

dienestam] (Dusē kungam), kurš ar Jums sazināsies saistībā ar citām Jūsu piedāvājuma daļām (D pielikums, B pielikuma saskaņotība ar A pielikumu utt.)."

94 No šī faksa teksta skaidri izriet, ka Justens vienkārši informēja prasītāju par sarunu stāvokli. No tā izriet, ka jautājumi par D pielikumu un B pielikumu vēl nebija izlemti un ka šie jautājumi, kas nešķita mazsvarīgi, prasīja papildu sarunas, un tāpēc līguma noslēgšana varēja arī nenotikt.

95 Tādējādi sarunas par līguma noslēgšanu turpinājās, un to rezultātā prasītāja nosūtīja Komisijai vairākus ceturtā līguma variantus.

96 Pa to laiku pusēm radās strīds par noteiktu projektu novērtējumu.

97 Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka vairākus gadus projekta vadītāju Hoenšu kritizēja gan Komisijas delegācija Kijevā, gan arī Komisijas dienesti Briselē. Komisija vairākkārt lūdza prasītāju nomainīt projekta vadītāju, ko prasītāja atteicās darīt.

98 Pēc šiem strīdiem Komisija ar 1999. gada 25. oktobra vēstuli lauza trešo līgumu saskaņā ar *TACIS* Vispārējo nosacījumu 41. pantu.

99 Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka papildus problēmām, kas bija saistītas ar projekta vadītāju Hoenšu un noteiktu projektu novērtējumu, pašas prasītājas rīcība sarunu laikā neveicināja ceturtā līguma noslēgšanu. No lietas materiāliem izriet, ka prasītāja vairākkārt atteicās ņemt vērā Komisijas ieteiktos grozījumus, tādējādi pati pagarinot sarunas par līguma noslēgšanu, un ka pie tā, ka sarunas beidzās bez rezultātiem, daļēji ir vainojama prasītāja, ko tā atzina tiesas sēdes laikā.

100 Tādējādi jāatzīmē, ka nevienā brīdī nepastāvēja galīga vienošanās par ceturtā līguma noslēgšanu. Tādēļ prasītāja nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības principu saistībā ar to, ka tiks noslēgts ceturtais līgums. Lai arī Komisija to bija lūgusi iesniegt dažādus līguma projektus, tā ir ierasta sarunu par līguma noslēgšanu sastāvdaļa, un Komisija nav rosinājusi prasītāju pārsniegt riskus, kas saistīti ar tās uzņēmējdarbību (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Embassy Limousines & Services*, 75. punkts).

101 Turklāt jāizvērtē, vai Komisija ir sniegusi prasītājai konkrētus solījumus, kas tai deva pamatotas cerības, ka attiecīgo pakalpojumu sniegšanu atlīdzinās nevis saskaņā ar ceturto līgumu, bet gan citādi.

102 Šajā sakarā jākonstatē, ka prasītāja tai skaitā atsaucas uz mutvārdos izteiktiem solījumiem, ko snieguši Komisijas dienesti, kā arī uz vairākām vēstulēm, ko sūtījusi vai nu pati prasītāja, vai Komisija. Prasītāja arī atsaucas uz Revīzijas palātas īpašo ziņojumu.

103 Attiecībā uz iespējamiem mutvārdos izteiktiem solījumiem jāatzīmē, ka nekas lietas materiālos nepierāda šo solījumu patiesumu, ko Komisija noliedz, ka būtu izteikusi, ne arī, *a fortiori*, ka tiem ir vajadzīgās pazīmes, lai radītu tiesisko paļāvību.

104 Kas attiecas uz 1998. gada 20. oktobra vēstuli, ar ko Komisija piedāvāja prasītājai noslēgt līgumu, neiekļaujot tajā darbus, par kuriem vēl nebija panākta vienošanās, un uz ko prasītāja atsaucas, lai pierādītu, ka Komisija tai ir apsolījusi samaksāt ar atpakaļejošu datumu par tās pakalpojumiem, jānorāda, ka šis piedāvājums attiecās uz ceturtā līguma noslēgšanu un *TACIS 1997* programmu un ka tādējādi Komisija piedāvāja noslēgt līgumu par pārējiem darbiem, kas saistīti ar *TACIS 1997* programmu. Tādējādi šī vēstule nekādi nepierāda to, ka minētās darbības būtu apmaksājamas ar atpakaļejošu datumu.

105 Attiecībā uz 1999. gada 14. aprīļa vēstuli, kurā prasītāja apkopoja 1999. gada 16. marta sanāksmē nolemto un norādīja, ka tā saskaņā ar Komisijas tieši izteiktu lūgumu iesniegs līguma projektu ar atpakaļejošu datumu par laikposmu, uz kuru neattiecas līgums, pietiek konstatēt — ņemot vērā to, ka šo vēstuli, kuras saturu apstrīd Komisija, nosūtīja pati prasītāja, ar šo prasītājas vienīgo iesniegto atsauci nevar pierādīt, ka Komisija patiešām šīs sanāksmes laikā izteica šādu lūgumu.

106 Tāpat 1999. gada 25. augusta vēstule, ar ko prasītāja iesniedza trešā līguma otrā papildinājuma piedāvājumu, nekādi nepierāda, ka Komisija lūdza iesniegt šādu papildinājumu, kā arī to, ka tā apsolīja samaksāt ar atpakaļejošu datumu par pakalpojumiem, ko sniegusi prasītāja.

107 Ar 1999. gada 23. septembra faksu Komisija šādi atteicās parakstīt minēto papildinājumu:

"Manuprāt, pirmais papildinājums [..], kas noslēgts, neizdarot grozījumus kopējā budžetā, prasīja pārskatīt budžeta pozīcijas, lai nodrošinātu to saskaņotību ar pakalpojumu sniegšanas laika pagarināšanu.

Šobrīd Jūs man iesniedzat piedāvājumu, kas neietver jaunus uzdevumus un kas iesniegts augusta beigās, lai atlīdzinātu veiktās darbības par laikposmu [no] 1998. gada jūlija [līdz] 1999. gada jūnijam, tas ir, ar atpakaļejošu datumu. Ņemot vērā visus šos iemeslus, Komisijai nekas cits neatliek, kā atteikties ņemt vērā šādu piedāvājumu."

108 Pie tam prasītāja atsaucas uz 1999. gada 24. novembra sanāksmi, kuras laikā tai vēlreiz tika solīts samaksāt par darbu, kas veikts, sākot no 1998. gada augusta, ja vien trešā līguma audits neatklās, ka šis darbs bijis nepietiekams. Komisija iebildumu rakstā pievienoja piezīmes, kuras tā izdarījusi šīs sanāksmes laikā. No šīm piezīmēm izriet, ka diskusija bija par trešā līguma laušanas sekām un problēmām, kas saistītas ar Hoenšu, kā arī iespēju ar Komisijas palīdzību atgūt viņa reputāciju. Pamatojoties uz šīm piezīmēm, nevar konstatēt, ka Komisija būtu apsolījusi atmaksāt ar atpakaļejošu datumu attiecīgos pakalpojumus. Katrā ziņā, ņemot vērā to, ka šī sanāksme notika 1999. gada 24. novembrī, prasītāja nevar atsaukties uz jebkādu sanāksmes laikā radušos tiesisko paļāvību attiecībā uz pakalpojumiem, ko tā bija sniegusi pirms šīs sanāksmes.

109 Turklāt jāatgādina, ka Komisija varēja samaksāt prasītājai *TACIS* programmas ietvaros, tikai pamatojoties uz līgumu. Ņemot vērā prasītājas ilgo pieredzi *TACIS* programmu īstenošanā, tai bija jāzina tiesiskās procedūras, kas saistītas ar šo programmu, un tā nevarēja nezināt par to, ka vajadzīgs līgums.

110 Šādos apstākļos jāatzīst, ka lietas materiāli neietver nevienu vēstuli, ko būtu sūtījusi Komisija un kurā tā būtu apsolījusi prasītājai ar atpakaļejošu datumu samaksāt par attiecīgiem pakalpojumiem.

111 Turklāt prasītāja atsaucas uz Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 6/97, lai pierādītu, ka bija iespējama līgumu noslēgšana ar atpakaļejošu datumu. No šī ziņojuma izriet, ka bija radušies sarežģījumi saistībā ar līgumu noslēgšanu par palīdzības sniegšanu uz vietas un ka Komisija, iespējams, arī ir noslēgusi līgumus ar atpakaļejošu datumu, ko Revīzijas palāta kritizēja.

112 Komisija uz Revīzijas palātas kritiku atbildēja šādi:

"Agrāk ir bijuši gadījumi, kad līgumi tiek parakstīti *a posteriori*, jo administratīvie darbi [tika] veikti pārāk ilgi. Tika pieņemti pasākumi, lai šī problēma neatkārtotos. [..] Komisija nekad neprasa, lai eksperti veiktu darbības, kas nav noteiktas apstiprinātā līgumā. Laikposmam starp diviem līgumiem var būt vairāki iemesli, un tādējādi līgumslēdzēji ir informēti par to, ka Komisija atbild tikai par tām darbībām, kas ir paredzētas līgumos, ko tie noslēguši ar Komisiju."

113 Vispirms jānorāda, ka šis ziņojums attiecas uz laikposmu pirms šajā lietā apspriestā laika. Otrkārt, lai arī no tā izriet, ka Komisija noslēdza līgumus ar atpakaļejošu datumu, šis ziņojums, ne vairāk kā Komisijas atbildes, nav Komisijai saistošs tādā nozīmē, ka tai būtu jāturpina slēgt līgumus ar atpakaļejošu datumu, kas bija rīcība, ko tieši kritizēja Revīzijas palāta. Tas nekādi nenorāda, ka prasītājai varēja rasties tiesiskā paļāvība par to, ka Komisija noslēgs ar to līgumu ar atpakaļejošu datumu.

114 Šādos apstākļos jāatzīmē, ka lietas materiālos nekas neliecina, ka Komisija būtu sniegusi prasītājai konkrētus solījumus par to, ka attiecīgos darbus apmaksās ar atpakaļejošu datumu vai nu saskaņā ar ceturto līgumu, vai saskaņā ar kādu citu *a posteriori* pieņemtu līgumu un ka šie solījumi būtu varējuši prasītājai dot kādu pamatotu cerību. Turklāt piesardzīgam uzņēmējam, kas pazīst *TACIS* programmu,

vajadzēja apzināties riskus, kas saistīti ar iespēju noslēgt līgumu ar atpakaļejošu datumu, kas ir pretrunā principiem, kuri saista Komisiju attiecībā uz labu un saprātīgu Kopienas resursu finanšu vadību.

115 Tādējādi nešķiet, ka Komisija ir pietiekami izteikti pārkāpusi tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

116 Otrkārt, jānosaka, vai Komisija ir rīkojusies, pietiekami skaidri pārkāpjot labas pārvaldības principu.

117 Šajā sakarā prasītāja, atsaucoties uz Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 25/98, uzskata, ka Komisija nav sekojusi līdzi sarunām par līguma noslēgšanu personāla nepārtrauktas rotācijas dēļ, kā rezultātā arī netika noslēgts ceturtais līgums.

118 Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 25/98 it īpaši konstatē, ka [Komisijas ģenerāldirektorāta "Ārējās attiecības: Eiropa un jaunās neatkarīgās valstis, ārpolitika un kopējā drošība, ārējais dienests"] vadības nodaļas rīcībā nebija cilvēkresursu, kas vajadzīgi, lai atbilstoši sekotu līdzi programmu izpildei", un ka "Komisijas veikto darbu pārbaudi 1997. gadā *PHARE* un *TACIS* līgumu parādu nomaksas ietvaros, ko sarežģīja "institucionālās atmiņas zudums" saistībā ar līgumdarbinieku rotāciju un labas administratīvās prakses trūkumu, nepapildināja neviens pasākums, lai nepieļautu šādu situāciju rašanos".

119 Tādējādi no šī ziņojuma izriet, ka tas skar un kritizē tieši Komisijas iepriekš īstenoto praksi, nevis to, kas bija spēkā laikā, kad notika sarunas par ceturtā līguma noslēgšanu. Veicot Komisijas dienestu pārstrukturēšanu un 1998. gadā izveidojot kopēju vadības dienestu Kopienas atbalsta sniegšanai trešām valstīm, Komisija tieši mēģināja uzlabot *TACIS* programmu īstenošanu.

120 Turklāt prasītāja nav varējusi sniegt konkrētu norādi, kas pierādītu labas pārvaldības principa pārkāpumu. Šajā sakarā prasītāja apstiprina, ka 1999. gada 14. aprīlī ir iesniegusi jaunu ceturtā līguma projektu, norādot, ka tā ir pilnībā izmainīta "līguma noteikumu" versija, bet ka tā, kā apgalvo prasītāja, pēc būtības bija identiska tai, ko Komisijas ģenerāldirektorāts "Ārējās attiecības: Eiropa un jaunās neatkarīgās valstis, ārpolitika un kopējā drošība, ārējais dienests" jau bija izvērtējis 1998. gada decembrī, kas pierāda, ka atbildīgā personāla nepārtraukta rotācija Komisijas ietvaros radīja "institucionālās atmiņas zudumu", kā to jau bija konstatējusi Revīzijas palāta. Šis fakts nepierāda jebkādu labas pārvaldības principa pārkāpumu, bet tieši pretēji — pierāda to, ka prasītājas pašas rīcība nešķiet tāda, ko nevarētu kritizēt.

121 Šādos apstākļos nešķiet, ka Komisija ir pārkāpusi labas pārvaldības principu, proti, prasītājas argumentācija šajā sakarā ir noraidāma, neizvērtējot to, vai šis princips piešķir indivīdiem tiesības.

122 Tādējādi, ņemot vērā to, ka nosacījums par Komisijas prettiesisku rīcību šajā lietā nav izpildīts, prasība ir jānoraida, neizvērtējot citus minētās atbildības nosacījumus, kā arī neuzklausot lieciniekus Pirmās instances tiesā.

Par tiesāšanās izdevumiem

123 Atbilstoši Pirmās instances tiesas Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar atbildētājas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (ceturtā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) prasītāja atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Legal Tiili Vadapalas

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2005. gada 16. martā.

Sekretārs

H. Jung

Priekšsēdētājs

H. Legal